

Farma-firmy: stát ve státu

- CZ24 News | 11. května 2022

Na ČT2 bylo možné zhlédnout 8. května ve 23 hod. (patrně francouzský?) dokument Farmaceutické koncerny – nekalá hra se zdravím lidí; ČT2 ho má zopakovat 11. května v 11,55 hod. Se stručnou charakteristikou se lze seznámit na www.tv.seznam/program/36717033.

Farmaceutické firmy jsou bohatší a mocnější než kdykoli předtím, v nebývale silné pozici mohou diktovat státům jejich zdravotní politiku. Moc farma-firem je srovnatelná s mocí státu; farmaceutický průmysl je tak mocný a bohatý, že svým lobbiováním do značné míry ovlivňuje (mj.) americký Kongres i Úřad pro kontrolu potravin a léčiv (FDA). Významně profituje z veřejně financovaného výzkumu a zároveň se mu daří směřovat výdaje ve zdravotnictví ke svým nejdražším léčivým přípravkům. Některé současné ceny jsou neobhajitelné.

Boj s pandemií covid-19 rozehrál další partie: americká FDA je nyní na výplatní listině farmaceutického průmyslu. Ten odvádí uživatelské poplatky sekci úřadu, která posuzuje žádosti o registraci nových léčiv. Tato sekce je tak závislá na společnostech, na které má dohlížet. (Jde o střet zájmů, uvedla jedna účastnice dokumentu.)

Televizní dokument patrně vznikl v r. 2020 (končí setkáním bývalého amerického prezidenta D. Trumpa s "nejmocnějšími" firmami, jež slibovaly vývoj covid-vakcín nebo covid-léčebných přípravků) - www.csfd.cz/film/galerie.

Na mne snad nejhůř působily záběry z úředního šetření – chování zástupce firmy, který se drze vysmíval do tváře všem kritikům vč. soudců. Patrně zastával přesvědčení, že peníze zajistí dobrý výsledek jakéhokoli vyšetřování.

Pacienti, politici, úředníci, vlastníci farma-firem vědí, že lidé potřebují vědu; stále bude někdo vážně nemocný, stále je třeba zkoušet vyvinout účinný lék (nebo vakcínu jako prevenci onemocnění). Jde ovšem o celkový právní, etický aj. rámec – jak nastavit podmínky, aby se rychleji přišlo na nepravosti, aby se eliminovala rizika – např. závažných nežádoucích účinků nového produktu či přemrštěných cen devastujících veřejné rozpočty.

Mnohokrát jsem slyšela zástupce různých těchto firem, kteří odůvodňovali své zisky potřebou mít peníze na další výzkum, inovace apod., ovšem z výše uvedeného dokumentu vidíme, že ve skutečnosti se na výzkumu aj. podílejí i veřejné rozpočty, aniž by se tyto náklady započítaly tak, že by se část zisků firem snížila. Osobně jsem přesvědčena, že proti soukromým společnostem je třeba postavit konkurenci státních farma-firem, anebo soukromé firmy důsledněji kontrolovat – např. denní záznamy o klinických zkouškách nového přípravku podrobit nezávislejší kontrole (nikoli jen jedinci vybranými samotnou firmou). Stejně tak je třeba průběžně ověřovat "nezbytnost" nákladů na vývoj, výrobu a "přiměřenost" zisku soukromého vlastníka.

Podle mě je správné, když firmy platí poplatky za určité úkony úřadů, ovšem tyto poplatky se mají odehrávat asi tak, jako když firma platí povinně daně; ve stejném úřadu pak mají být státem placeni zcela nezávislí, zkušení kontroloři kvality produktu – pod veřejnou kontrolou.

Dokument se převážně týkal různých léčiv (mimo problematiku covid-19), na pokračování, co se týče problémů s covid-vakcínami, si patrně budeme muset počkat – možná až někteří z mocných opustí své pozice a někdo jiný bude ochoten zprůhlednit fakta.

Pokud jde o covid-vakcíny, stále přetrvávají různé nezodpovězené otázky: proč smlouvy s výrobcí za veřejné peníze a kvůli veřejnému zdraví zůstávají tabuizované? (Evropští poslanci za Zelené kvůli tomu uplatnili stížnost.) Během roku plošné covid-vakcinace se průběžně úředně potvrzovaly některé i závažné vedlejší účinky, pro mne to znamená eticko-právní otázku: Může stát nařídít povinné očkování, je-li přítomno riziko závažného zdravotního následku? Politici těch států, jež covid-vakcinaci nařídili zákonem (např. pro určité skupiny populace), nijak nevypořádali fakt, že Rada Evropy ve své rezoluci z ledna 2021 vyzvala členské státy, aby toto očkování zůstalo dobrovolným.

Na některé otázky nám odpoví zmíněný televizní dokument, nebo další pátrání, např. ve Wikipedii se lze seznámit s historií největších farma-gigantů, k níž zpravidla patří i její kontroverzní části.

Např. www.en.wikipedia.org/wiki/Pfizer: americká multinárodní farmaceutická a biotechnologická společnost (léky, vakcíny) vč. kontroverzních událostí (např. ilegální nabízení přípravků) a nežádoucích incidentů v rámci klinických zkoušek (např. odškodňování nigerijských rodin dětí, jež zemřely nebo utrpěly zdravotní poškození).

Firma Pfizer je přidružena k mnoha organizacím zapojeným do ovlivňování politiků, stejně tak společnost využila ke své propagaci mnoho médií. Nejde samozřejmě jen o tuto jednu firmu, jde o potřebu systémových opatření s eliminací nežádoucího chování (např. jakýkoli článek v novinách, který není plně objektivní, je to spíš jen sebechvála firmy, má nést označení "inzerce", účast zdravotníků při inzertní prezentaci má být zakázána).

Jak velkou moc získaly některé společnosti podílející se na covid-vakcínách, máme dosud v paměti: zašlo to tak daleko, že do médií se dostávali jen ti odborníci, kteří byli ochotni vychvalovat tyto produkty zcela bez kritického pohledu, velké části odborníků v různých zemích byla veřejná prezentace jejich názorů odpírána (stávali se jakýmsi disidenty). Osobně tedy doufám, že si tento skluz demokracie k polodemokracii letos na podzim už nezopakujeme; pokud jde o chování ČT v této oblasti, podle mě přetrvává riziko, že veřejnoprávní televize je věrnější firmám než divákům (např. mě fascinuje, jak půl roku redaktori ČT a ČRo papouškují po úřednících, že je tolik a tolik "podezření" na reinfekci, a nikdo z nich se úředníka nezeptá, proč ta podezření nejsou ověřena).

Lobbing je přirozená záležitost, ale je třeba rozlišovat ten nezdravý: úředníci ministerstva zdravotnictví aj. by se měli setkávat se zástupci jakýchkoli zdravotnických subjektů jen v rámci zákonných podmínek a úředního protokolu. To by mělo platit mj. i pro členy Evropské komise či Evropské lékové agentury a jejích orgánů.

Důkazy o nepatřičnostech ve farma-firmách někdy přinášejí jejich bývalí pracovníci; když si zadáme na českém internetu např. pojem farmaceutické koncerny, nabídne nám mj. knihu bývalého ředitele takové firmy: dr. John Viragen Nežádoucí účinek (léčiv) – Smrt; o korupci, podplácení a podvodech.

Západní společnosti v minulosti kritizovaly mj. Čínu – tu za zneužívání dětské pracovní síly, tu za zneužívání politických vězňů (vč. nelegálního odběru lidských orgánů). Ovšem na www.tyden.cz z 30.12.2012 (občané NDR pokusnými králíky farmaceutických koncernů) si můžeme přečíst článek, podle něhož v 80. letech 20. stol. si západoněmecké farma-firmy objednaly v tehdejší NDR 165 klinických studií léčiv.

S odkazem na berlínský deník Der Tagesspiegel: přes 50 západních firem (vč. Pfizer či Sanofi) platilo východoněmecké vládě statisíce západoněmeckých marek za klinické studie; dokument k tomu vysílala německá televize MDR (patřící k ARD) – mnozí pacienti (političtí vězni) netušili, že jde o experimentální ověřování léčiva či jen nasazení placebo přípravku.

Nám to říká, že si musíme v jakékoli době zachovat kritické myšlení: budeme samozřejmě fandit vědě

s cílem pomáhat lidem, aby ne onemocněli či měli šanci na zlepšení zdravotního stavu, ale přitom bychom měli vyžadovat od všech zúčastněných správnou činnost – nezávislou kontrolu a objektivní informování veřejnosti. Důvěřuj, ale prověřuj.

AUTOR: Vladimíra Bošková

[ZDROJ](#)